

Formandsskifte og nyt medlem af bestyrelsen

Høring om fastsættelse af mindsteregler for, hvad der udgør kriminelle handlinger, og for straffene for ulovlig narkotikahandel

55. Møde med Rigsadvokaten
56. Bedrageri - Køb på afbetaling - Forsæt
57. Betinget straf - Længden af den ubetingede del af en kombinationsdom - Prøveløsladelse udelukket
58. Menneskerettigheder - Langvarig sagsbehandling - Bedrageri - Betinget straf - Strafbortfald
59. Anklageskrifter - Berigtigelse under domsforhandlingen
60. Færdselsloven - Hajtænder - Frakendelse
61. Voldtægt - Betinget straf - Kombinationsdom - Erstatning
62. Færdselsloven - Afstand til forankørende - Betinget frakendelse
63. Anonyme vidner - Bevisførelse gennem politifolk - Menneskerettigheder
64. Retslægerådet - Besvarelse af hypotetiske spørgsmål

Seminar om retsbevidsthed og retssikkerhed

LANDSFORENINGEN AF BESKIKKEDE ADVOKATER

Landsforeningens bestyrelse:

Niels Forsby
formand, København

Michael Abel
Holbæk

Mogens Juhl
Odense

Steen Bech
København

Karen Marie Dyekjær
Esbjerg

Hans Kjellund
Århus

Mona Martens
Aalborg

Sven-Erik Poulsen
København

Ansvarshavende redaktør:

Elsebeth Rasmussen

Oplagstal: **1100**

Formandens adresse:

Nansensgade 45 A, 1366 København K

Telefon 33 36 90 10
Fax 33 93 66 81

Efterlysninger og tak for indsendte bidrag

Redaktøren er jo en stort set taknemmelig modtager af alt det materiale, der indsendes, selv om hun undertiden bringer stoffet i sin helt egen rækkefølge, hvilket gør, at afgørelser i mellemtiden bliver trykt andre steder og derfor er overflødige her.

Med tak er modtaget nogle få afgørelser om **ungdomssanktioner**, men emnet er fortsat nyt og derfor relevant.

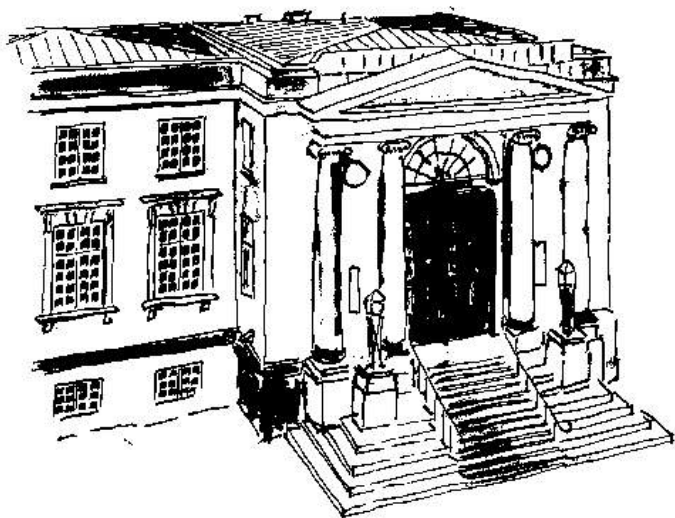
En anden udsat gruppe er de **psykisk afvigende lovovertrædere**, herunder om disse venter for længe i almindelige arresthuse og fængsler og den tid, der går med at indhente erklæringer. Selv om emnet er behandlet tidligere, er det redaktørens indtryk fra samtaler med kolleger, at der stadig er problemer, som fortjener at blive lagt frem for offentligheden.

Ved indsendelse af materiale indestår redaktøren for, at navne m.v. behandles fortroligt, der er altså ikke grund til at bruge spritskrivere, "hvide damer" eller lignende i teksten. Undertiden har nogle af de venlige bidragydere været så flittige, at det er umuligt at se, hvad sagen drejer sig om. Medfølgende kommentarer modtages med taknemmelighed og bringes i et vist omfang, medmindre sprogtonen er endnu mere ramsaltet, end den redaktøren normalt anvender.

Formandsskifte og nyt medlem af bestyrelsen

PARAT DOMMER HØRTES

Det er blevet så moderne med anagrammer i de bedre aviser, og undertiden kan man jo jonglere rundt med bogstaverne i et navn, så de kommer til at passe godt på personen eller situationen.

Vor alle sammens Thomas Rørdam (med mellemnavnet Peter) forlader os for efter vel overståede prøvevo- teringer at blive højesteretsdommer i en alder af 49 år, og efter at have haft en forbløffende karriere som advokat. "Topadvokat" eller "Stjerneforsvarer" er jo normalt ikke be- tegnelse, som man bruger blandt kolleger. Det læser man snarere i formiddagspressen, men her er be- tegnelse dækkende. Thomas Rør- dam kan se tilbage på en karriere med en række opsigtsvækkende sa-

ger, hvor han uforfærdet har brudt lanser for sine klienter, så uforfærdet, at det under- tiden har slået gnister, eller for at bruge et nyt anagram: HEDSPORE, RØR TAM TAM.

Dertil kommer en række tillidsposter for kolleger. Udover medlemskab og formand- skab af bestyrelsen for Landsforeningen har Thomas Rørdam siddet i Advokatrådet og været formand for dettes lovudvalg vedr. strafferet- og retspleje, samt påtaget sig undervisning af kolleger indenfor samme emner.

Foreningen ønsker Thomas Rørdam held og lykke i hans nye karriere.

Livet skal jo gå videre, ingen er uundværlig, og i bestyrelsen står **Niels Forsby** parat til at overtage formandsposten. Han er 55 år og har specialiseret sig i strafferet. Han har været beneficeret siden 1990. Han er medlem af Flygtningenævnet samt medlem af bestyrelsen af Foreningen af beskikkede advokater i København. Også han gør det i undervisning. F. eks. holder han forsvarerkursus i København for Advokatsamfun- dets Serviceselskab den 3/12 2002. Han blev indvalgt i bestyrelsen for nærværende forening i 2001.

Bestyrelsen har besluttet at supplere sig med et nyt bestyrelsesmedlem, således at antallet uforandret er 8. Bestyrelsen har bedt **Steen Bech**, København, om at indtræde i bestyrelsen. Han har været medlem af Advokatrådet, hvor han afløste Thomas Rørdam, og således også var formand for lovudvalget vedr. strafferet og -proces.

På det kommende bestyrelsesmøde den 7/6 2002, skal bestyrelsen vælge en ny næstformand.

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Det Internationale Kontor

Østergade 16
2. marts 2005
ER/bn

Vedr.: J.nr. 2001-1660/11-0001. Forslag til rammeafgørelse om fastsættelse af mindsteregler for, hvad der udgør kriminelle handlinger, og for straffene for ulovlig narkotikahandel.

Justitsministeriet har med skrivelse af 16. april d.å. anmodet om en udtalelse om ovennævnte forslag.

Bestyrelsen bemærker, at man for mange år siden afskaffede minimumsstrafferammer i straffeloven. De hensyn, der lå bag, er uændrede i dag.

Foreningen kan derfor ikke anbefale en ændring af straffeloven, hvorefter der skal gives frihedsstraffe på ikke under fem år i "grove" tilfælde, jfr. artikel 4. Foreningen bemærker, at kriterierne for, hvornår forbrydelsen er grov, ikke er nærmere defineret.

Foreningen finder heller ikke at kunne anbefale artikel 5, hvor der opregnes en række momenter, der fører til, at den strengeste frihedsstraf ikke kan være under 7 år. En række af de opregnede kriterier er ikke egnet til at danne grundlag for indførelse af en betydelig skærpelse af strafferammerne. Artikel 5, 1, a kan således bruges på en person, der alene og til eget og venners brug indsmugler 1 kg hash, idet man kan sige, at "gerningsmanden har spillet en vigtig rolle i forbindelse med tilrettelæggelsen af den ulovlige handel."

Artikel 5, 1, d omhandler, at lovovertrædelsen har fundet sted i eller i nærheden af skoler m.v. Det er ikke nærmere angivet, hvad der forstås ved "nærhed", og om strafskærpelsen skal anvendes, uanset at stoffet ikke er søgt afsat til personer, der frekventerer den pågældende institution.

Artikel 5, 1, e indfører strafskærpelse for en række personer, både myndigheds-personer og andre. Det vil efter foreningens opfattelse kræve en udtrykkelig ændring af straffeloven, såfremt strafskærpelserne skal anvendes i dansk ret, men foreningen finder denne og de øvrige i artikel 5 opregnede bestemmelser overflødige, idet der i de nuværende strafferammer og den konkrete udmålingspraksis er mulighed for at markere en passende skønsmæssig strafskærpelse, hvis f.eks. forbrydelsen er begået af en myndighedsperson, og denne har udnyttet sin stilling til at begå lovovertrædel-sen.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Landsforeningens Meddelelse 55/2002

Møde med Rigsadvokaten

Retsplejelovens § 745 og § 883

Landsforeningen repræsenteret af Thomas Rørdam og Mogens Juhl har den 5/2 2002 deltaget i et møde med Rigsadvokaten, dennes personale, to statsadvokater fra Foreningen af Statsadvokater og Jakob Lund Poulsen og Jesper Lett fra Advokatrådet.

Fra mødet refereres pkt. 1 a, pkt. 4 og pkt. 7:

"1. Opfølgning på mødet den 17. januar 2001.

a. Sigtede/tiltaltes adgang til at gennemse sagsakter (G 2206).

Hanne Schmidt oplyste, at Direktoratet for Kriminalforsorgen har meddelt, at Kriminalforsorgen af ressourcemæssige årsager ikke er i stand til at medvirke til en ordning, som beskrevet i udkastet til Rigsadvokat Meddelelse, hvor gennemsyn af sagsakter sker under kontrol af kriminalforsorgens personale.

Rigsadvokaturen har endvidere modtaget hørings svar fra statsadvokaterne, Politimesterforeningen, Politifuldmægtigforeningen og Advokatrådet. I den forbindelse har

navnlig Politimesterforeningen udtrykt væsentlige betænkeligheder ved den foreslåede ordning.

Fode oplyste, at rigsadvokaturen herefter har besluttet ikke at udsende en meddelelse om sigtede/tiltaltes adgang til at gennemse sagsakter.

Rørdam tilkendegav, at Landsforeningen tog dette til efterretning. Rørdam oplyste i den forbindelse, at der fortsat lejlighedsvis indgås aftaler med politimesteren/statsadvokaten og arresthuset om, at sigtede/tiltalte får lejlighed til at gennemse sagsakterne i arresten under kontrol af arresthusets personale.

Fode var enig i, at det også fremover vil være muligt konkret at træffe aftale med det enkelte arresthus om at gennemsyn af sagsakter sker under kontrol af kriminalforsorgens personale, hvis den pågældende politimester eller statsadvokat giver tilladelse hertil. Tilladelse bør kun gives, såfremt den pågældende politimester eller statsadvokat efter en helt konkret vurdering finder, at denne fremgangsmåde er ubetænkelig.

.....

4. Forsvarerens modtagelse af sagsakter, når en sag ankes, og der sker forsvarerskift.

Rørdam oplyste, at Landsforeningen fandt, at det ofte var et problem at få akter tilsendt tilstrækkeligt hurtigt fra anklagemyndigheden i de situationer, hvor den tidligere forsvarer ikke længere er i besiddelse af akterne. Statsadvokaterne henviser ofte forsvareren til at afvente modtagelse af ekstrakt i sagen.

Efter drøftelse var der enighed om, at statsadvokaten efter anmodning tilsender forsvareren dommen og retsbogen samt eventuelle centrale bilag.

Landsforeningen og Advokatrådet vil endvidere i henholdsvis "Meddelelser fra de beskikkede forsvarere" og i "Advokaten" henstille, at forsvareren ikke destruerer akterne før ankefristens udløb.

Rigsadvokaturen vil ligeledes tage spørgsmålet op overfor statsadvokaterne og politimestrene med henblik på at sikre, at akter/ekstrakt ikke destrueres før spørgsmålet om anke og forsvarerskift er afklaret.

.....

7. Anklagernes procedure i straffesager

Spørgsmålet drøftedes. Der var herefter enighed om, at det forhold, at den tiltalte ikke har pligt til at tale sandt, kun bør fremhæves i proceduren, såfremt der er en konkret anledning hertil, og at det er op til retsformanden at gribe ind, hvis denne i det konkrete tilfælde finder proceduren utilbørlig."

Landsforeningens Meddelelse 56/2002

Bedrageri - Køb på afbetaling - Forsæt

Straffelovens § 279

T var tiltalt for bedrageri ved i forbindelse med køb på afbetaling af en bil at have savnet evne og vilje til at betale restgælden og have afmeldt bilen i Centralregisteret og indregistreret den i andet navn, hvorved et finansieringsselskab, der havde fået overdraget kontrakten, led et formuetab. Frifindelse, idet fordringshaver havde ejendomsforbehold i bilen og var berettiget til at gøre misligholdelsesbeføjelser gældende.

Retten i Gladsaxe SS 25411/2000, 14/2 2001

T på 26 år var i forhold 1 tiltalt for bedrageri, ved i september 1999 til dels i forening med A, hvis sag behandlede særskilt, hos en bilforhandler B på afbetalingskontrakt med ejendomsforbehold at have købt en bil til 172.800 kr., selv om T savnede evne og vilje til at betale restgælden, ligesom T ikke efterfølgende erlagde nogle af de månedlige afdrag, første gang den 1/11 1999, og den 26/1 2000 afmeldte bilen i Centralregisteret, hvorefter bilen samme dag under nyt registernr. blev indregistreret i A's navn, alt hvorved et finansieringsselskab F, som havde overtaget ejendomsforbeholdet i bilen, led et formuetab på ikke under 136.000 kr.

I forhold 2 og 3 havde T kørt uden sikkerhedssele og opgivet en andens navn forud for en senere færdselsdom, hvorfor der for disse to forhold ikke blev udmålt tillægsstraf efter § 89.

T nægtede sig skyldig i forhold 1. Han var den eneste, der afgav forklaring under domsforhandlingen.

Byretten bemærkede vedr. dette forhold:

"Domsmandsretten bemærker, at F A/S havde ejendomsforbehold i bilen og var berettiget til i overensstemmelse med kreditaftaleloven at gøre misligholdelsesbeføjelser gældende. Under disse omstændigheder findes der ikke ved at handle som i anklageskriftet beskrevet at være ført bevis for at tiltalte havde forsæt til at skaffe sig selv eller andre uberettiget vinding, hvorved der påføres et formuetab, hvorfor tiltalte vil være at frifinde for dette forhold."

Landsforeningens Meddelelse 57/2002

Betinget straf - Længden af den ubetingede del af en kombinationsdom - Prøveløsladelse udelukket

Straffelovens § 58

T blev for bl.a. en stribe dokumentfalskforhold med checks og plastikkort på et samlet beløb på 240.000 kr. idømt en fællesstraf i byretten på fængsel i 1 år og 3 måneder, hvoraf fuldbyrdelsen af de 3 måneder blev gjort betinget.

T ankede med endelig påstand om formildelse. Landsretten bemærkede, at efter straffelovens § 58, jfr. § 56, kunne retten alene bestemme, at højst 6 måneder af den forskyldte straf skulle fuldbyrdes. Men der fandtes ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget henset til et hurtigt og omfattende recidiv efter en tidligere dom. Straffen udmålt til 9 måneders fængsel (dissens).

Ø.L. 7. afd. a.s. S-2266-00, 6/3 2001

T på 23 år var udover tyveri af checkblanketter tiltalt for i 6 tilfælde at have udstedt falske checks til et samlet beløb på 220.000 kr. i 1997. Heraf blev han dømt i 4 tilfælde til et beløb på 200.000 kr. I år 2000 havde han begået dokumentfalsk til 40.000 kr. med et totalt forfalsket Visa-kort.

Han var senest i april 1997 for vold, tyveri og røveri idømt fængsel i 6 måneder betinget.

Byretten udmålte en straf af fængsel i 1 år og 3 måneder, men udsatte fuldbyrdelsen af de 3 måneder i medfør af straffelovens § 58, idet retten lagde vægt på, at en stor del af forholdene var begået i 1997, men på den anden side kort efter, at T var blevet idømt den betingede straf for ligearartet kriminalitet.

T ankede med endelig påstand om formildelse. Anklagemyndigheden påstod skærpeelse. T gav ikke møde for landsretten.

Landsretten bemærkede:

"Efter straffelovens § 58, stk. 1, jfr. § 56, kan retten alene bestemme, at højst 6 måneder af den forskyldte straf skal fuldbyrdes.

Der findes ikke grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget. Landsretten har herved lagt vægt på tiltaltes hurtige og omfattende recidiv efter dommen af 14. april 1997, og tiltaltes fornyede ligeartede kriminalitet næsten umiddelbart efter hans tilbagevenden til Danmark.

4 voterende stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 9 måneder.

2 voterende stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 12 måneder.

Der afsiges dom efter stemmeflertallet."

- oo0oo -

Ankesagens forsvarer bemærker - udover at henvise til rammerne for straffelovens § 58 - om byrettens dom:

"For det andet ville der reelt være tale om en skærpelse ved at gøre 3 måneder betinget, idet man som bekendt ikke kan blive prøveløsladt vedrørende den ubetingede del af en kombinationsdom.

Forsvareren burde formentlig have reageret på stedet, men nu er dommen heldigvis af andre grunde anket til landsretten, hvor jeg går ud fra vi får rettet fejlene."

Landsforeningens Meddelelse 58/2002

Menneskerettigheder - Langvarig sagsbehandling - Bedrageri - Betinget straf - Strafbortfald

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6, straffelovens § 56, § 89 og § 279

4 personer var tiltalt for henholdsvis falsk anmeldelse og forsikringsbedrageri samt hæleri, ved at have skjult den "stjålne" bil i 1991. Bilen blev fundet af politiet i foråret 1992, og der blev rejst tiltale i august 1992, men det lykkedes ikke de næste 7 år at få de tiltalte samlet til domsforhandling, hvorfor byretten i 1999 afviste sagen.

Landsretten besluttede imidlertid ved kendelse af 14/4 2000, at byretten skulle behandle sagen, der endte med, at 2 af de tiltalte i maj 2001 blev frifundet, og den 3., der havde transporteret bilen til Fyn, blev idømt en tillægsstraf på 60 dage betinget, selv om det hovedsagelig var ham, der havde givet anledning til den langvarige sagsbehandling. Den 4. fik strafbortfald, da behandlingstiden havde ligget ud over i hvert fald 8 år, som denne tiltalte havde måttet tåle, uden at det i det væsentlige kunne tilskrives ham, og som derfor udgjorde en krænkelse af hans rettigheder i henhold til EMK artikel 6.

Retten i Silkeborg SS 1. 25595/2000, 16/5 2001

A og B var tiltalt for forsikringsbedrageri efter straffelovens § 279, A tillige for falsk anmeldelse efter § 165, ved at have transporteret A's bil til Fyn i oktober 1991 og anmeldt den stjålet, hvorefter forsikringsselskabet i december 1991 udbetalte kr. 236.000.

C og D var tiltalt for hæleri ved at have skjult den pågældende vogn i deres garage, indtil den blev fundet i januar 1992.

Anklageskriftet blev modtaget i retten i august 1992.

(De følgende år er beskrevet i Lf.Medd. 2/2001. Det var særligt B (W), der gav anledning til problemer med hensyn til fremmøde, uagtet at han havde siddet fængslet i flere perioder, hvor byretten imidlertid ikke fandt det muligt at beramme sagen. Byretten besluttede til sidst at afvise sagen, men landsretten hjemviste sagen til fornyet behandling, jfr. kendelsen gengivet i Lf.Medd. 2/2001, den 14/4 2000, VL 11. afd. kære S-3626/99).

A var ikke tidligere straffet. B var straffet adskillige gange før og efter 1991, senest i 1997, 3 måneder for kørsel i frakendelsestiden.

De tiltalte nægtede sig skyldige og påstod subsidiært frifindelse eller strafbortfald efter princippet i EMK artikel 6, stk. 1, da sagen ikke havde fundet sin afgørelse inden en rimelig frist.

D mødte ikke til den endelige domsforhandling, men gav sit samtykke til, at sagen kunne gennemføres i hans fravær.

Retten lagde til grund, at A og B havde indgået aftale om at skaffe bilen væk, og at A skulle have forsikringssummen udbetalt. Retten lagde bl.a. vægt på, at bilen var blevet set på Fyn med bl.a. B som passager dagen forud for, at den var meldt stjålet.

C og D blev imidlertid frifundet, da det ikke fandtes godtgjort, at de havde været klar over, at B ikke, da han kom med bilen, havde haft ret til at råde over den på lovlig vis, og idet det ikke var bevist, at de kendte til udbyttet ved A's bedrageri.

Vedr. strafudmålingen for A bemærkede retten:

"Som antaget ved Vestre Landsrets kendelse af 14. april 2000 - VLS-3626-99, 11. afdeling - lægges det til grund, at det er utvivlsomt, at den lange sagsbehandlingstid, som denne tiltalte har måttet tåle, i det væsentlige ikke kan tilskrives ham og derfor udgør en krænkelse af hans rettigheder i henhold til EMK artikel 6, stk. 1, hvorfor straffen fastsættes efter straffelovens § 165 og § 285, stk. 1, jf. § 279, jf. § 89 og den anførte bestemmelse i konventionen således, at straffen for denne tiltalte i øvrigt bortfalder, da behandlingstiden har ligget ud over i hvert fald 8 år."

Vedr. B bemærkede retten:

"Straffen fastsættes efter straffelovens § 285, stk. 1, jf. § 279 og § 298, nr. 3, jf. § 89, til fængsel i 60 dage, der, selv om denne tiltalte i et ikke uvæsentligt omfang har givet anledning til, at sagen flere gange ikke har kunnet gennemføres på trods af, at den var berammet, efter straffelovens § 56, stk. 2, kan gøres betinget på de nedenfor anførte vilkår, når navnlig henses til den lange sagsbehandlingstid, også denne tiltalte har måttet tåle og til, at han har været varetægtsfængslet for en kort periode."

Det offentlige kom til at bære de fulde sagsomkostninger vedr. A, C og D. For B fastsattes reducerede sagsomkostninger.

Landsforeningens Meddelelse 59/2002

Anklageskrifter - Berigtigelse under domsforhandlingen

Retsplejelovens § 831 og § 833

T blev i en sædelighedssag i byretten dømt på et anklageskrift, der undergik betydelige ændringer under domsforhandlingen. Under anken behandledes forlods spørgsmålet, om udvidelse af tiltalen kunne være sket uden tiltaltes samtykke. Landsretten fandt, at betingelserne for at foretage de under byretssagen skete ændringer i forhold 3 og 4 ikke havde været opfyldt.

V.L. 3. afd. a.s. S-1577-01, 16/10 2001

T var under byretssagen tiltalt som følger:

"Forhold 1.

Oprindelig formulering:

Straffelovens § 222, stk. 2, til dels jf. § 224 - samleje med barn under 12 år og anden kønslig omgængelse end samleje -

ved på et tidspunkt i 1994 i soveværelset på bopælen B at have haft samleje med K, født den (...) maj 1984, samt slikket hende i skridtet.

Berigtiget under domsforhandlingen:

Straffelovens § 222, stk. 2, jf. § 224 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år -

ved på et tidspunkt i 1994 til 1996 i soveværelset på bopælen B at have haft K, født den (...) maj 1984, siddende med spredte ben og nøgen underkrop oven på sit erige-rede lem og foretage samlejebevægelser.

Forhold 2.

Oprindelig formulering:

Straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, til dels stk. 1 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år, til dels under 15 år -

ved flere gange i perioden januar 1995 til juni 1996 på bopælen B at have befølt K, født den (...) maj 1984, i skridtet og herunder stukket en finger op i hendes skede, samt formået hende til at manipulere hans kønslem.

Berigtiget under domsforhandlingen:

Straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, til dels stk. 1, til dels jf. straffelovens § 21 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år, til dels under 15 år, og til dels som forsøg -

ved flere gange i perioden 1994 til 1996 på bopælen B at have befølt K, født den (...) maj 1984, i skridtet indenfor trusserne og manipuleret hendes kønsdel og én gang forsøgt at stikke en finger op i hendes skede, samt formået hende til at manipulere hans kønslem.

Forhold 3.

Oprindelig formulering:

Straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, til dels stk. 1 og til dels § 232 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år, til dels under 15 år samt blufærdighedskrænkelser -

ved i perioden fra januar 1995 til september 1996 på bopælen B flere gange at have befølt L, født (...) august 1984, i skridtet og på brysterne, samt stukket en finger op i hendes skede.

Berigtiget under domsforhandlingen:

Straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, til dels stk. 1 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år -

ved i perioden fra august 1991 til august 1992 på bopælen B to gange at have befølt L, født (...) august 1984, i skridtet samt stukket en finger op i hendes skede.

Forhold 4.

Oprindelig formulering:

Straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, jf. § 225 og § 232 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år samt blufærdighedskrænkelser -

ved i perioden januar 1998 til januar 2000 på adressen C i flere tilfælde at have befølt M, født (...) januar 1987, i skridtet, at have formået ham til at onanere på sig selv, mens han filmede det, samt formået ham til at onanere tiltalte til udløsning.

Berigtiget under domsforhandlingen:

Straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, til dels stk. 1, jf. § 225 og § 232 - anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 12 år og 15 år samt blufærdighedskrænkelser -

ved i perioden 1992 til 1999 dels på bopælen B, dels på bopælen C i flere tilfælde at have befølt M, født (...) januar 1987, i skridtet, at have formået ham til at onanere på sig selv, mens han filmede det, samt formået ham til at onanere tiltalte til udløsning."

Byretten havde fundet det bevist, at T havde handlet og forset sig ganske som beskrevet i det korrigerede anklageskrift, og idømte en straf på 1 års ubetinget fængsel.

Under ankesagen påstod T frifindelse, subsidiært formildelse.

Problemerne med forhold 1 blev løst ved, at anklagemyndigheden nedlagde en subsidiær påstand om forholdets henførelse under straffelovens § 222, stk. 1, jfr. § 224.

Anklagemyndigheden var vedr. forhold 2 enig i, at ordene "og manipulerede hendes kønsdel" var en udvidelse af tiltalen, som ikke kunne finde sted uden T's samtykke, og ville lade sætningen udgå i anklageskriftet. Anklageren bemærkede videre, at anklagemyndigheden var enig i, at "samt formået hende til at manipulere hans kønslem" efter anklageskriftets formulering kun var foregået én gang og ikke flere gange.

Forsvareren erklærede, at han herefter ikke havde indvendinger vedrørende anklageskriftets formulering i forhold 2.

Der var i forhold 3 enighed om, at ordene "2 gange" alene vedrørte beføling af L i skridtet og kun ét forsøg på at stikke en finger op i skeden.

Der var også i forhold 4 enighed om, at "i flere tilfælde" alene vedrørte beføling af M i skridtet, men ikke de øvrige forhold, som var omtalt under dette tiltalepunkt.

Med hensyn til den skete ændring af periodeangivelserne anførte anklageren, at der var tale om berigtigelser, som kunne ske uden tiltaltes samtykke. Anklageren anførte herved navnlig, at der ganske vist ikke var tale om biomstændigheder, men at der var tale om et mellemgruppetilfælde. Ændringerne i de tidsmæssige angivelser ændrede ikke den retlige subsumption - og tiltalte havde haft mulighed for at forsvare sig. Uanset ændringerne i tidsangivelserne var det de samme faktiske handlinger, der skulle bedømmes, blot skulle forholdene nu bedømmes i relation til år, der lå tilbage i tid i forhold til det oprindelige anklageskrift. Hertil kom, at ændringerne i anklageskriftet først kunne finde sted, efter at børnene havde afgivet forklaring under domsforhandlingen.

Forsvareren fastholdt, at disse ændringer rakte ud over berigtigelser og ikke havde kunnet finde sted uden T's samtykke, jfr. RPL § 833, stk. 2. Ankesagen måtte afgøres på grundlag af det oprindelige anklageskrifts formulering vedr. forhold 3 og 4.

Parterne ønskede i første omgang alene landsrettens stillingtagen til ændringerne af periodeangivelserne i forhold 3 og 4.

Der var efter forsvarerens opfattelse ikke tale om biomstændigheder, jfr. RPL § 908, stk. 4, idet tiltalen kom til at vedrøre langt mindre børn, hvilket var en alvorlig skærpelse af tiltalen.

Resten er citat af landsrettens referat af meningsudvekslingerne:

"Ændringerne må henregnes til den mellemgruppe, der efter nutidens teori og praksis utvivlsomt kræver tiltaltes samtykke, jf. retsplejelovens § 833, stk. 2. Et sådant samtykke har ikke foreligget i byretten, hvor anklageskriftet på disse punkter ændredes uden videre. Konsekvensen må derfor som anført tidligere blive, at det oprindelige anklageskrift må fastholdes, dog at der bør gives anklagemyndigheden lejlighed til at overveje, om anklagemyndigheden vil indlede en ny sag mod tiltalte vedrørende disse forhold, frafalde tiltalen eller vælge at lade det oprindelige anklageskrift opretholde i anken og forsøge, om anklagemyndigheden kan bevise forholdene, som de var angivet i det oprindelige anklageskrift.

Særligt vedrørende forhold 4 har forsvareren herudover anført, at anklagemyndigheden allerede ved udfærdigelsen af det oprindelige anklageskrift havde mulighed for at rejse tiltale for de tidspunkter, som man senere ændrede anklageskriftet til, og at der derfor fra anklagemyndighedens side foreligger en bindende påtalebegrænsning.

Anklageren har til det sidst anførte bestridt, at der skulle foreligge en bindende påtalebegrænsning og har herved nærmere anført, at perioderne først kunne fastlægges endeligt efter, at M havde afgivet forklaring under domsforhandlingen.

Efter votering afsagdes der kl. 12.35 følgende

K e n d e l s e:

I det oprindelige anklageskrift var den tidsmæssige periode, inden for hvilket det strafbare forhold i forhold 3 angives at have fundet sted, angivet som perioden fra januar 1995 til september 1996. Under domsforhandlingen for byretten blev den tidsmæssige angivelse ændret til perioden fra august 1991 til august 1992.

I forhold 4 var den oprindelige tidsmæssige angivelse perioden januar 1998 til januar 2000. I forbindelse med ændringen af anklageskriftet for byretten blev den tidsmæssige angivelse ændret til perioden 1992 til 1999.

Det er ubestridt, at de skete ændringer af de tidsmæssige angivelser ikke er en biomstændighed, jf. retsplejelovens § 908, stk. 4, men derimod et såkaldt "mellemgruppetilfælde".

De ifølge anklageskriftets forhold 3 og 4 forurettede børn er født henholdsvis den (...) august 1984 og (...) januar 1987 og var således under 12 år i gerningsperioden ifølge såvel det ændrede anklageskrift som, til dels, det oprindelige anklageskrift.

Uanset at forhold 3 og 4 således også før ændringen af anklageskriftet var omfattet af straffelovens § 222, stk. 2, findes de skete ændringer, hvorved gerningsperioden flyttes flere eller ligefrem mange år tilbage i tiden, at indebære en sådan ændret vurdering af de strafbare forhold, at ændringerne ligger ud over, hvad der under domsforhandlingen kan foretages uden tiltaltes samtykke, jf. retsplejelovens § 833, stk. 2. Betingelserne for at foretage de under domsforhandlingen for byretten skete ændringer af anklageskriftets forhold 3 og 4 har således ikke været opfyldt, og landsrettens behandling af ankesagen kan derfor for så vidt angår disse forhold ikke ske på grundlag af det ændrede anklageskrift.

T h i b e s t e m m e s :

Betingelserne for at foretage de under domsforhandlingen for byretten skete ændringer af anklageskriftets forhold 3 og 4 har ikke været opfyldt."

- oo0oo -

Redaktøren henviser til bl.a. U 1995.406 V.

Landsforeningens Meddelelse 60/2002

Færdselsloven - Hajtænder - Frakendelse

Færdselslovens § 26

K havde holdt stille ved højtænder, inden hun kørte ud på hovedvej. Landsretten kunne ikke bortse fra, at den anden bil inden undvigemanøvren kørte over tilladt hastighed. Herefter frifandt landsretten i det hele for både sammenstødet og den betingede frakendelse, modsat byretten.

V.L. 11. afd. a.s. S-0785-01, 22/10 2001

K var tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 26, stk. 2, ved at have kørt ind i et kryds med hovedvej A 13 uden at overholde sin ubetingede vigepligt, hvilket medførte, at A i sin varebil måtte undvige til højre ud i rabatten for at undgå sammenstød.

K nægtede sig skyldig.

Byretten lagde til grund, at A kørte med en hastighed på 80-90 km/t, at oversigtsforholdene var gode, og at K kørte ud, da A var ca. 100 m fra krydset, og at A måtte trække ud i rabatten for at undgå sammenstød.

K blev idømt bøde på kr. 1.500 og sædvanlig betinget frakendelse.

K ankede til frifindelse. Anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.

K forklarede supplerende bl.a., at hun havde vurderet A's hastighed til at være det normale på stedet, det vil sige 80-100 km/t. Hun var i gang med at accelerere, da hun blev overhalet højre om, men havde hun set bilen tidligere, havde hun haft mulighed for at accelerere endnu hurtigere. Det var ikke hendes opfattelse, at chaufføren i kassevognen forsøgte at bremse, inden han overhalede hende højre om. Efter at hun var kørt ud i krydset, så hun ikke til højre, men hun så i bakspejlet, da hun var kommet ud på den sydgående kørebanelanddel.

A var sikker på, at han kun havde kørt 80-90 km/t. Han kunne ikke huske, om tiltalte da holdt stille eller kørte langsomt frem. Han forsøgte ikke at bremse, for han vidste, at den eneste måde, han kunne undgå at påkøre tiltalte, var at undvige højre om. Han ramte kantpælen med højre del af fronten på bilen - på højre yderste kant af nummerpladen. Han havde fortsat venstre hjulpar på vejen, da han ramte kantpælen.

Resten af forklaringen gik på forhold, dels af en telefonisk afhøring til politirapport, dels af afhørtes egen skadesanmeldelse, der i sin tegning ikke svarede til vidnets forklaring i retten, og endelig forhold af afhørtes afvigende forklaring i byretten, alt med henblik på at afklare, hvornår vidnet første gang havde bemærket K, og om han bremsede for at undgå påkørsel.

K's ægtefælle havde optaget en video fra uheldsstedet. Afhørte kunne ikke sige, om det var hans hjulspor i rabatten, idet der ofte var sporaftryk det pågældende sted.

Landsretten udtalte:

"Også efter bevisførelsen for landsretten må det lægges til grund, at tiltalte holdt stille ved hjattænderne, før hun kørte ud på A 13, og det lægges endvidere til grund, at der var gode oversigtsforhold på stedet.

Efter bevisførelsen for landsretten kan der imidlertid ikke bortses fra muligheden for, at vidnet inden undvigelsesmanøvren kørte med en hastighed, der væsentligt oversteg den tilladte hastighed.

På denne baggrund er det betænkeligt at anse det for bevist, at tiltalte ved sin kørsel har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden eller i øvrigt har overtrådt færdselslovens § 26, stk. 2, og landsretten frifinder derfor tiltalte for den rejste tiltale."

- oo0oo -

Der henvises til artikel i Lf.Medd 11/2001 pkt. 5 samt diskussionen side 56 ff i artiklen.

Landsforeningens Meddelelse 61/2002

Voldtægt - Betinget straf - Kombinationsdom - Erstatning

Straffelovens § 58, § 69 og § 216

T på 56 år var tiltalt for voldtægt og anden kønslig omgængelse samt gentagne tilfælde af blufærdighedskrænkelser i 1997 over for en da 20-årig kvindelig ansat. T var omfattet af straffelovens § 69. Byretten idømte en fængselsstraf på 2 år, hvoraf 6 måneder skulle fuldbyrdes, mens resten blev gjort betinget. Landsretten stadfæstede med en kraftig dissens for rent ubetinget straf og nedsatte torterstatningen fra 80.000 kr. til 50.000 kr.

V.L. 1. afd. a.s. S-1893-01, 24/10 2001

T på 56 år var tiltalt efter straffelovens § 216, jfr. til dels § 21 og § 224, voldtægt og forsøg herpå samt ved tvang at have skaffet sig anden kønslig omgængelse end samleje, ved i perioden juli - november 1997 at have tiltvunget sig samleje, forsøgt herpå samt ved tvang at have skaffet sig anden kønslig omgængelse end samleje hos den 20-årige K, der som led i sin uddannelse opholdt sig hos T.

(I det følgende beskrives i anklageskriftet de nærmere omstændigheder med at indfinde sig på K's værelse og beføle hende, tildele hende slag på ben, overkrop og arme. Forsøget på samleje mislykkedes på grund af kraftig modstand, men T kom igen og

tildelte denne gang K kraftige slag og lagde en dyne over hovedet på K, der igen ydede kraftig modstand.

Men herefter tiltvang T sig iflg. anklageskriftet dagligt fra juli til november samleje og kønslig omgængelse, dels på K's værelse, dels i bygningerne i øvrigt ved vold med flad og knyttet hånd).

Forholdene 2-4 drejede sig om blufærdighedskrænkelser med befølinger og at løfte i tøjet i perioden fra juni til efteråret 1997.

T nægtede sig skyldig. Forholdene var først blevet anmeldt i juni 2000.

Det fremgik af den retspsykiatriske undersøgelse, at T i forbindelse med varetægtsfængslingen havde udviklet en middelsvær depression, der måtte behandles på psykiatrisk hospital.

Han var normalt begavet, ikke dement.

I personlighedsmæssig henseende var T præget af narcissistiske og histrioniske (hysteriske) træk, formentlig i et sådant omfang, at han var omfattet af straffelovens § 69. Der kunne imidlertid ikke peges på anden foranstaltning end straf.

K's forklaring forekom byretten troværdig og var støttet af to vidner. Andre kvindelige vidner havde forklaret, at T var yderst sex-fikseret og havde haft vanskeligt ved at styre sine tilbøjeligheder i så henseender.

T havde i starten pure afvist at have foretaget seksuelle tilnærmelser, senere vedgået sådanne, herunder at have haft samleje med K, men frivilligt.

K's sene anmeldelse skyldtes, at hun var incestoffer, naiv, uerfaren og let at kue.

Retten frifandt for det første forsøg på samleje, idet K ikke havde forklaret herom, men dømte for det andet forsøg, og også for, at T i mange tilfælde herefter tiltvang sig samleje med K eller gjorde forsøg herpå. K kæmpede imod i de første tilfælde, men undlod derefter at sætte sig til modværge, dog at hun alene affandt sig med forholdet i frygt for voldsanvendelse. Der havde været i alt fald ét tilfælde af anden kønslig omgængelse.

Retten dømte også for de gentagne tilfælde af blufærdighedskrænkelser.

Straffen blev udmålt til fængsel i 2 år. Byretten fortsatte:

"Retten lægger vægt på, at der er tale om mange forhold, forøvet over et længere tidsrum, og på den psykiske lidelse, som efter det foreliggende er påført forurettede, selv om man ved vurderingen heraf ifølge vidnet J må tage det incestforhold, som forurettede tidligere har været udsat for, i betragtning.

Henset til, at forholdene er forøvet for ca. 3½ år siden, at sagen har afstedkommet en alvorlig psykisk belastning for tiltalte, findes straffen efter omstændighederne at kunne gøres delvis betinget som nedenfor anført.

Vedrørende fastsættelsen af prøvetiden bemærkes, at retten efter samtlige sagens oplysninger finder en prøvetid på 5 år for påkrævet."

T havde været varetægtsfængslet i 43 dage.

Retten fandt det betænkeligt at fastslå, at overgrebene havde udløst epileptiske anfald hos K, men nok at overgrebene havde medført en alvorlig psykisk lidelse, selv om omfanget delvist måtte tilskrives det tidligere incestforhold. Tortgodtgørelsen blev herefter fastsat til 80.000 kr. efter forholdenes tidsmæssige udstrækning og antal.

Anklagemyndigheden ankede med påstand om skærpelse. T påstod frifindelse, subsidiært formildelse, navnlig således at straffen blev gjort betinget i sin helhed.

Der var indhentet en supplerende psykiatrisk erklæring. T havde været indlagt yderligere tre måneder efter byrettens afgørelse og efter en kortvarig udskrivning på ny indlagt på grund af påtrængende og dermed alvorlige selvmordsovervejelser.

Han var fortsat i en ret massiv antidepressiv medicinsk behandling og var i en veksellende grad af depression udløst af ydre omstændigheder, sigtelse, retssag og andre forhold. Derudover var han personlighedsmæssigt sårbar.

Han var ikke egnet til afsoning i traditionelt lukket fængsel.

(Bevisførelsen for landsretten, herunder T's udførlige supplerende forklaring, er udeladt af det følgende referat, ER).

Også landsretten fandt K troværdig og overbevisende og var med byretten enig i domfældelsen for det andet voldtægtsforsøg. Herefter udtalte landsretten:

"Efter K's forklaring lægges det til grund, at tiltalte fra begyndelsen af juli til begyndelsen af oktober 1997 har gjort sig skyldig i voldtægt og forsøg herpå i mange til-

fælde og under samme omstændigheder, som er angivet i byrettens dom. Det må have stået tiltalte klart, at K, som de første gange kæmpede imod, ikke på noget tidspunkt accepterede at have samleje med ham, men kun affandt sig med hans handlinger af frygt for vold fra hans side. Det tiltrædes derfor, at tiltalte er fundet skyldig som sket, dog at perioden, hvor overgrebene har fundet sted, ophører i begyndelsen af oktober 1997."

T blev også fundet skyldig i anden kønslig omgængelse end samleje og de adskillige tilfælde af blufærdighedskrænkelser.

Landsretten udtalte herefter:

"Af de grunde, der er anført af byretten, og under hensyn til, at forholdene er begået mod den dengang 20-årige K, der var ansat som (...)praktikant hos tiltalte, findes straffen passende udmålt.

3 voterende tiltræder af de grunde, der er anført af byretten, at straffen kan gøres delvis betinget, som sket med en prøvetid som nedenfor bestemt.

3 voterende finder efter forholdets karakter ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen er 1 år og 6 måneder af straffen herefter betinget, dog på vilkår som nedenfor anført."

Torterstatningen blev udmålt til 50.000 kr.

Statskassen skulle ud over omkostningerne for landsretten betale kr. 8.000 + moms af forsvarersalæret for byretten.

- oo0oo -

Forsvarersalæret i byretten var i byretsdommen sat til kr. 60.000 + moms.

Landsforeningens Meddelelse 62/2002

Færdselsloven - Afstand til forankørende - Betinget frakendelse

Færdselslovens § 15 og § 42

T havde på landevej kørt henholdsvis ca. 107 km/t med en afstand til forankørende på ca. 11,9 m og senere ca. 77 km/t med en afstand på ca. 8,6 m. Betinget frakendelse i byretten, men frifundet for frakendelsen i landsretten, der dog fandt, at der forelå en overtrædelse af § 15.

V.L. 11.afd. a.s. S-0716-01, 14/5 2001

T var tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 15, stk. 3 og § 42, stk. 1, nr. 3, ved på landevej at have kørt med en gennemsnitshastighed på ca. 105-107 km/t med afstand til forankørende på ca. 11,7 - 11,9 m over en strækning på mindst 650 m og senere med en gennemsnitshastighed på ca. 77 km/t med afstand til forankørende på ca. 8,6 m over en strækning på mindst 500 m, ligesom han lidt senere kørte med en gennemsnitshastighed på mindst 122 km/t over en strækning på 1.578 m, uagtet at hastigheden ikke måtte overstige 80 km/t.

T var ustraffet. Han erkendte de foreliggende hastighedsmålinger, men påstod frifindelse for påstanden om betinget frakendelse af kørekortet.

I retten blev en videooptagelse vist, ligesom en politiassistent P afgav forklaring.

Byretten bemærkede bl.a.:

"Ved vidnet P's forklaring om den sikkerhedsafstand, en bagvedkørende generelt skal holde til en forankørende herunder, at tiltalte har kørt noget stærkere end det tilladte, således at kravet til sikkerhedsafstanden i en sådan situation må være skærpet, anses det for godtgjort, at tiltalte også har overtrådt færdselslovens § 15, stk. 3."

Bøden blev fastsat til kr. 2.000 med forvandlingsstraf af 6 dage.

Byretten fortsatte:

"Da tiltalte over to strækninger har kørt med en sikkerhedsafstand, der ligger væsentligt under det tilrådelige, når der tages hensyn til tiltaltes faktiske hastighed, der på strækningerne var noget over det tilladte, er det godtgjort, at tiltalte har ført motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvorved tiltalte har fremkaldt fare for skade på person og ting, hvorfor tiltalte efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, sammenholdt med § 128, betinget frakendes retten til at føre sådant køretøj på de vilkår, der er anført nedenfor.

Det følger af færdselslovens § 60, stk. 3, at tiltalte desuden skal bestå en kontrollerende køreprøve."

T ankede med påstand om frifindelse for overtrædelse af færdselslovens § 15, stk. 3, og frifindelse for frakendelse af førerretten. Anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.

T forklarede bl.a., at det var en lang lige strækning, hvor man kunne se langt. Politibilen lå også tæt på ham. Bilen havde automatgear, og han havde altid venstre fod på bremsepedalen. Der var ingen indsigelse mod målingerne.

Politiassistenten oplyste bl.a., at hastigheden blev målt med Police Pilot indbygget i Provida-anlægget.

Videoptagelsen blev afspillet. Landsretten udtalte:

"Efter bevisførelsen for landsretten, herunder den foreviste videoptagelse, findes det bevist, at tiltalte har kørt som beskrevet i tiltalen. Tiltalte findes ved sin kørsel at have overtrådt færdselslovens § 15, stk. 3, og § 42, stk. 1, nr. 2, og det tiltrædes derfor, at tiltalte er fundet skyldig som sket.

Efter de foreliggende oplysninger om færdselssituationen findes tiltaltes kørsel ikke at have haft en så grov eller farlig karakter, at der er fuldt tilstrækkeligt grundlag for at tage påstanden om betinget frakendelse af førerretten til følge. Tiltalte frifindes derfor for denne påstand.

Straffen findes passende udmålt.

Med den anførte ændring stadfæster landsretten dommen."

- oo0oo -

Forsvareren tilføjer bl.a.:

"Jeg kan oplyse, at jeg har haft stor nytte af den oversigt, der var i bladet "Meddelelser" fra februar 2001 vedr. afstand til forankørende."

Lf.Medd 11/2001, pkt. 2, se også Lf.Medd 50/2002 tilføjer redaktøren.

Anonyme vidner - Bevisførelse gennem politifolk - Menneskerettigheder

Retsplejelovens § 877, Den europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6

Anklagemyndigheden begærede i en sag med rockerdrab bevisførelse gennem at afhøre en række politifolk om oplysninger eller forklaringer modtaget fra personer, hvis identitet ikke kendtes, eller som ønskede at forblive anonyme. Begæringen ikke taget til følge, da der forelå væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, navnlig derved, at forsvarerne var afskåret fra ved spørgsmålsstilling at efterprøve oplysningernes eller forklaringernes rigtighed.

Ø.L. 1. afd. N nr. S-3868-01, 21/2 2002

4 personer var tiltalt for drab eller medvirken hertil på en rockerrelateret person A. Under sagens forberedelse var der bl.a. rejst spørgsmål om omfanget af bevisførelsen, og i den forbindelse om spørgsmålet skulle afgøres inden domsforhandlingen, hvilket sidste landsretten fandt hensigtsmæssigt.

Det var anklagemyndighedens opfattelse, at A blev dræbt efter længere tids intens planlægning og overvågning, efter at A var blevet erklæret i "bad standing" i forhold til den rockergruppe, han tidligere havde tilhørt.

En række vidner havde givet udtryk for, at de frygtede for at afgive forklaring. Det gjaldt både:

- vidner, der intet havde med rockermiljøet at gøre
- vidner, som ikke var egentlige medlemmer af rockergruppen, men som havde befundet sig i miljøet eller periferien
- vidner, der tilhørte inderkredsen.

Anklagemyndigheden ville have tilladelse til at afhøre politifolk om baggrunden for de oplysninger, der lå bag en aflytningskendelse af 20/3 2001 (dagen før drabet), en nærmere betegnet oplysningsrapport samt oplysninger fra anonyme personer eller personer, der ønskede at være anonyme i politirapporten.

Forsvarerne protesterede og henviste anklagemyndigheden til enten at føre de personer, der havde leveret de anonyme oplysninger, eller at give afkald på oplysningerne.

En af forsvarerne skrev:

"... Ellers vil der være tale om en omgåelse af forbuddet mod anonym vidneførelse. Det vil endda være værre end anonym vidneførelse, idet retten og forsvarerne henvises til at stole på polititjenestemændenes udlægning af oplysningerne fra anonyme vidner uden mulighed for en efterprøvelse af oplysningerne i form af en afhøring af vidnerne i retten.

Med hensyn til Menneskerettighedskonventionens artikel 6 er jeg ikke enig i, at problemet er, om der er tale om det eneste eller væsentligste bevis. Jeg henviser i den forbindelse til Peer Lorenzens m.fl.: Den Europæiske Menneskeretskonvention side 216, hvor følgende anføres:

"Årsagen til, at vidneforklaring ikke har kunnet afgives under domsforhandlingen (vidnefritagelse, dødsfald, forsvinden o.s.v.) spiller næppe heller nogen rolle, forudsat at det kan lægges til grund, at det har været retligt eller faktisk umuligt at få vidnet til at afgive forklaring. Har myndighederne udvist forsømmelighed med hensyn til at indkalde vidnet eller tvinge dette til at give møde, vil den nævnte form for bevisførelse ikke kunne tillægges betydning, og dokumentationen af den tidligere afgivne forklaring vil muligt i sig selv blive anset for konventionsstridig, sml. EMD 242-A Artner".

Det menneskeretlige problem er på baggrund af det anførte, om ikke det i sig selv udgør en krænkelse af fravige bevisumiddelbarhedsprincippet i en situation, hvor politiet kender de pågældende vidner, og hvor der ikke foreligger en retlig eller faktisk umulighed med hensyn til at indkalde vidnerne."

Anklagemyndigheden fremførte, hvad det var i de pågældende rapporter, der var så interessant at få frem under retssagen, herunder at der havde været rygter i miljøet om, at A skulle straffes, ligesom en af de tiltalte skulle have noget med attentatplaner at gøre. Man mente også at have en dato for, hvornår beslutningen om drabet var blevet truffet, samt anonyme oplysninger om, hvor to af de tiltalte befandt sig nogle timer før drabet.

Det var anklagemyndighedens opfattelse, at den begærede bevisførelse ikke var i strid med forbuddet mod førelse af anonyme vidner eller EMK art. 6, stk. 3, d. Forsvarerne havde fri adgang til gennem spørgsmålsstilling at varetage de tiltaltes forsvar. De tiltalte ville ikke være afskåret fra forsvar. Det stod dem frit at indkalde vidner, der muligt kunne forklare, hvad man havde talt om på det møde, hvor drabet efter anklagemyndighedens opfattelse var besluttet.

Der var med forsvarerne enighed om, at politifolkene kunne afhøres om, hvad A havde forklaret politiet.

Landsretten udtalte:

"Afhøring af polititjenestemænd om, hvilke oplysninger og/eller forklaringer, de har modtaget fra uidentificerede personer eller fra personer, hvis identitet kendes, men hvis identitet ikke ønskes oplyst, må sidestilles med dokumentation af de herom foreliggende politirapporter. Efter retsplejelovens § 877, stk. 3, kan retten kun helt undtagelsesvist tillade, at politirapporter benyttes som bevismiddel i stedet for afhøring af det pågældende vidne for den dømmende ret.

De af anklagemyndigheden ønskede afhøringer er forbundet med væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, navnlig derved at forsvarerne er afskåret fra ved spørgsmålsstilling at efterprøve oplysningerne eller forklaringernes rigtighed.

Herefter, og uanset sagens karakter, tages den af anklagemyndigheden fremsatte begæring om at afhøre en række nærmere angivne polititjenestemænd om oplysninger eller forklaringer modtaget fra personer, hvis identitet ikke kendes, eller hvis identitet er kendt, men ikke ønskes oplyst, ikke til følge, hvorfor

b e s t e m m e s:

Anklagemyndighedens begæring om at afhøre en række nærmere angivne polititjenestemænd om oplysninger eller forklaringer modtaget fra personer, hvis identitet ikke kendes, eller hvis identitet er kendt, men ikke ønskes oplyst, tages ikke til følge."

- oo0oo -

Dommen faldt ud til, at én af de tiltalte blev dømt for drab, de tre andre blev frifundet.

Landsforeningens Meddelelse 64/2002

Retslægerådet - Besvarelse af hypotetiske spørgsmål

Retsplejelovens § 877

I Lf.Medd. 111/2001 er gengivet et notat fra Vestre Landsret stilet til Retslægerådet. Her kommer rådets svar til præsidenten for Vestre Landsret.

Retslægerådet j.nr. F1502665, 5/3 2002

"Ved skrivelse af 06.11.01 har De i forbindelse med en konkret straffesag - til rådets orientering og bemærkninger - fremsendt et notat, udformet af landsdommer Christian Bache vedrørende rådets besvarelse af spørgsmål om hypotetiske forløb.

Jeg skal i første omgang konstatere, at der ikke er uoverensstemmelse mellem landsdommer Bache og Retslægerådet med hensyn til opfattelsen af, at det konkrete spørgsmål (spørgsmål 3) er hypotetisk, jf. punkt 3 i landsdommer Baches notat. Der synes også at være enighed om, at spørgsmål til rådet skal være konkrete, klare, neutrale, relevante og omfattet af rådets sagkundskab.

Efter rådets opfattelse er hypotetiske spørgsmål som udgangspunkt ikke af en sådan beskaffenhed, specielt med hensyn til at være konkrete og klare, hvorfor de ikke opfylder betingelserne for at blive besvaret af rådet, jf. Betænkning nr. 1196/1990, side 132 ff. I samme Betænkning, side 136, anføres, at "man ikke altid kan forlade sig på, at de spørgsmål, der har fået lov til at passere, faktisk er acceptable". Dette betyder, at selvom spørgsmålene er godkendt af f.eks. retsformanden, må rådet alligevel foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt spørgsmålene skal besvares.

Det skal yderligere anføres, at der intet er til hinder for, at sagen genfremsendes til Retslægerådet ved omformulering eller nyformulering af spørgsmål, og at denne procedure kan følges, indtil parterne føler sig helt vejledt med hensyn til de lægevidenskabelige forhold.

Foranlediget af Deres henvendelse har problematikken i relation til hypotetiske spørgsmål været drøftet på et rådsmøde. Jeg skal i den anledning oplyse, at rådet har besluttet fremover i et vist omfang at forsøge besvare hypotetiske spørgsmål. Dette vil ske efter et skøn i den konkrete sag, men vil under alle omstændigheder forudsætte, at der er tale om en problemstilling, som det er muligt at tage stilling til på et lægevidenskabeligt sikkert grundlag. Endvidere vil rådet i sådanne sager selvsagt tilkendegive de forbehold, der må tages i relation til det givne svar.

Derudover har Retslægerådet ikke bemærkninger til notatet.

Jeg skal anmode om, De underretter de myndigheder og foreninger, som i forvejen er orienteret om Deres henvendelse til Retslægerådet.

Med venlig hilsen
Jørn Simonsen"

Seminar om retsbevidsthed og retssikkerhed

Temadag den 10. juni 2002, kl. 09.00 - 17.00.

Scandic Hotel Copenhagen, Vester Søgade 6, København V

Indledere:

Biskop Jan Lindhardt og advokat Jakob Lund Poulsen, der begge taler om retsbevidsthed og retssikkerhed.

Kriminalinspektør Per Larsen, om den kriminalitet, der præger Danmark i dag.

Journalist, mellemøst-ekspert Anders Jerichow, bl.a. om international terrorisme.

Redaktør Peter Laurrup-Larsen, TV 2, taler om pressen samt om politikernes ansvar i forhold til retsbevidstheden.

Dommer Pernille Kjærulff, bl.a. om åbne og lukkede døre.

Dagen er tilrettelagt af journalist Eva Arnvig, og ordstyrer er journalist Kirsten Larsen.

Pris: kr. 750 ekskl. moms. Opkræves ved faktura.

Henvendelse:

Advokaternes Serviceselskab, Kronprinsessegade 28, 1306 Kbh. K, fax 33 93 17 55 eller e-mail: service@advocom.dk.